

Dvakrát z olomoucké rusistiky

V r. 2000 vznikly na katedře slavistiky filozofické fakulty Univerzity Palackého dva nové učební texty, a to „*Zeměpisné a politické realie současného Ruska*“ autorem L. Stěpanovové a Z. Vychodilové a „*Nezapomínejme ruštinu*“ od E. Vysloužilové.

Skriptum „*Zeměpisné a politické realie současného Ruska*“ je určeno pro studijní disciplínu „Ruské realie“ ve všech specializacích oboru rusistika. V nynější době, kdy vzhledem k podstatným změnám v životě současného Ruska již nelze pracovat se stávajícími materiály, je vytvoření takové učební pomůcky aktuální a zvláště vítané.

Obsahově uspořádaly autorky skriptum do dvou částí. První část je věnována základům fyzického a hospodářského zeměpisu Ruska, druhá část pak obyvatelstvu, politickému zřízení a ekonomice současného Ruska. Jedná se o samostatné krátké kapitoly (19 kapitol, z nichž jedna má 6 podkapitol), které uceleně pojednávají o sledovaném jevu. Jsou to např. kapitoly Rusko na mapě světa, Hranice Ruské federace, Moře a oceány, Řeky, Podnebí, Přírodní pásma Ruska, Obyvatelstvo Ruska, Státní zřízení Ruské federace, Státní symboly Ruské federace, Politické strany Ruska, Ekonomika Ruské federace, Státní svátky aj.

Ve svém výkladu autorky fundovaně propojují současnost s historickým hlediskem, a to nejen v kapitolách zaměřených na společenské dění (jako např. přestavba a počátky nových dějin Ruska, historie politických stran, státních symbolů, ruské ekonomiky atp.), ale i v kapitolách zeměpisných (jsou uvedeny např. poznatky z historie Sibíře, z historie evropské části Ruska aj.), což je velmi přínosné.

Cenné je také to, že skriptum je psáno rusky, takže studenti se mohou přímo v textech seznamovat např. s originálními názvy politických stran, různých historických útvarů, s názvy měst, řek, regionů i se jmény mnohých významných osobností. Některých textů by bylo možno využít i k jazykovým rozběrům.

Jedná se o rozsahem nevelké, ale obsahově velmi hutné skriptum, do jehož zpracování bylo bezesporu vloženo velké pracovní úsilí a jehož informativní hodnota je vysoká. Lze je proto doporučit nejen studentům rusistům, ale i ostatním zájemcům, kteří se chtějí rychle a stručně seznámit s politickou, společenskou i ekonomickou situací současného Ruska i s jeho geografii.

Zcela jiný charakter má cvičebnice E. Vysloužilové „*Nezapomínejme ruštinu*“ s podtitulem „*Ruská konverzace a základy translologie pro středně pokročilé*“, s níž lze pracovat v počátečních ročnících vysokoškolského studia ruštiny se zaměřením na ekonomickou sféru. Předpokládá se však osvojení základů ruštiny (např. zvládnutí učebnice pro střední školy Raduga I a II).

Cvičebnice obsahuje deset konverzačních lekcí, a to: Seznámení, Kontakt a etiketa, Cestování do zahraničí, V hotelu, V restauraci, Městská doprava, Město, exkurze po městě, Obchody, nákupy, U lékárně, v lékárně, Na poště.

Jak je patrné z obsahového zaměření, pokrývají lekce základní situace, do nichž se může dostat cizinec, který navštívil současné Rusko. Osobou takového cizince, Čecha Ing. Petra Svobody, jsou také tyto lekce promyšleně a vtipně propojeny.

Všechny lekce mají jednotnou strukturu, která obsahuje nácvičnou a kontrolní část. V nácvičné části je nejprve kladen důraz na opakování základní česko-ruské slovní zásoby, frází i dialogů, přičemž není opomenuta ani výslovnost, včetně intonace (zejména v otázkách). Pak je pozornost věnována osvojování dialogu, jeho jednotlivých replik i jako celku, a dále práci s reklamními šoty ze sféry podnikání. Každá lekce obsahuje také seznámení s úřední korespondencí k jednotlivým tématům, což v běžných konverzačních příručkách není obvyklé. V kontrolní části se pracuje s textem (překlady do češtiny i do ruštiny, užívání frází v dialozích atp.).

V závěru každé lekce jsou uváděna vybraná přísloví a pořekadla k danému tématu, jejichž význam má student odhadnout.

Závěr cvičebnice tvoří česko-ruský a rusko-český slovníček k jednotlivým zpracovaným tématům.

Celá cvičebnice se opírá o živou slovní zásobu současné ruštiny a nejnovější realie současného Ruska. Svědčí o tom mimo jiné i pozornost věnovaná např. oslovení, které je z hlediska současné moderní ruštiny stále ve vývoji, nebo např. jízdy městskou hromadnou dopravou, telefonování, etiketě stolování a odívání se na bankety, formulování a užívání navštívenek atp.

Výběr témat i lexikálního materiálu, jakož i promyšlené uspořádání jednotlivých lekcí svědčí o vysoké odborné i metodické erudici autorky. Jedná se o užitečné, novátorské a svěží dílo, s nímž se vyučujícím i studentům bude jistě dobře pracovat.

Helena Flidrová

Odešel prof. PhDr. Rudolf Zimek, DrSc.

22. července letošního roku ztratila česká a slovenská lingvistická obec jednoho ze svých nejvýraznějších představitelů – profesora PhDr. Rudolfa Zimka, DrSc. Krátce po svých 75. narozeninách podlehl prof. Zimek zákeřné nemoci, která ho vytrhla z kruhu rodiny, kolegů a žáků a odvedla od rozdělané práce.

Vědeckopedagogickou dráhu vysokoškolského učitele zahájil prof. Zimek v r. 1953 jako odborný asistent katedry slovanské filologie tehdejší VŠP v Olomouci, kde se stává nejprve aspirantem prof. L. V. Kopeckého, později prof. A.V. Isačenka, ke kterému se celý život hlásil jako ke svému učiteli a jehož důstojným nástupcem se stal. V r. 1960 se prof. Zimek po prof. Isačenkovi ujímá vedení olomouckého slavistického pracoviště, v jehož čele stojí čtyři roky. V letech 1967–69 působí jako hostující profesor ruštiny v Melbourne a v Canbeře, v r. 1974 jako hostující docent českého jazyka na katedře slovanské filologie MGU v Moskvě.

Celoživotním mateřským pracovištěm prof. Zimka byla Olomouc, kde strávil 37 let aktivní vědeckopedagogické činnosti. V r. 1990 odešel do důchodu, dále však externě působil na katedrách ruského jazyka v Prešově a v Ostravě. Mezinárodní odborná veřejnost se mohla s prof. Zimkem setkávat jako se členem významných našich